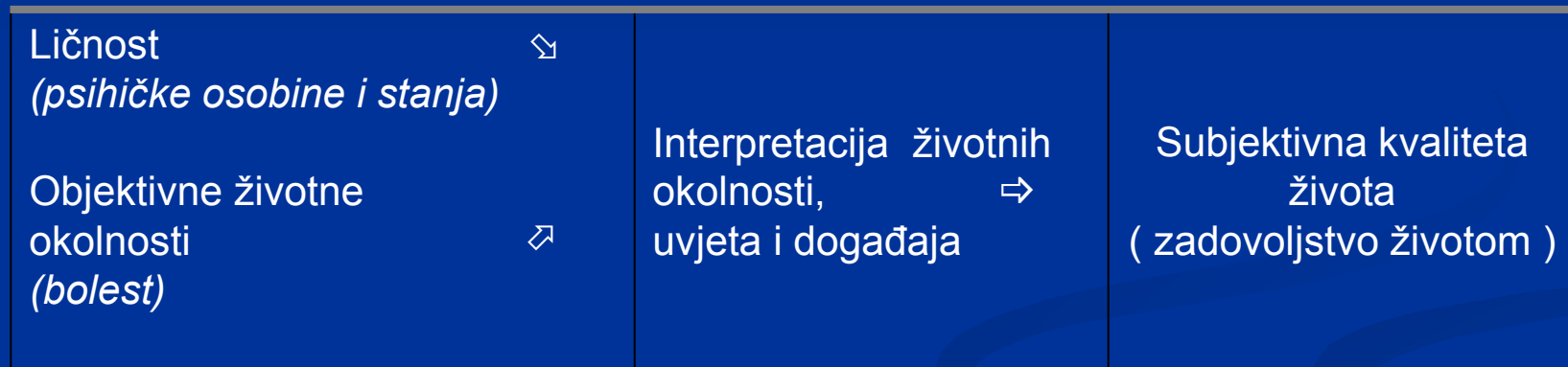

Zdravlje i kvaliteta života

Prof. dr. sc. G. Vuletić
spec. kliničke psihologije

Kvaliteta života zdravlje - bolest

Model subjektivne kvalitete života (Brief i sur. 1993)

Kvaliteta života vezana za zdravlje

- HRQOL Health related quality of life
- Područje medicine i zdravstva
- Ne može se koristiti kao mjera opće kvalitete života
- Korelacija između opažene zdravstvene patologije (bolesti) i subjektivnog blagostanja nije linearna niti jednoznačna

Mjere kvalitete života vezane za zdravlje

QALY

- “Quality-adjusted life years”
- U.S. Department of Health and Human Services
- Konstrukt - spoj medicine i ekonomije
- Primarno ekonomski orijentiran koncept da bi se raspodijelila sredstva u zdravstvenoj zaštiti i liječenju
- Vrijednost ljudskog života gledana ekonomski

Time Trade-Off

Npr.

“Da li biste radije živjeli još 5 godina u odličnom zdravlju ili sljedećih 20 kao dijabetičar?”

(godine se stavljaju u omjer x/y pa se procjenjuje korisnost s ekonomskog aspekta)

Povezanost KŽ i zdravlja

Povezanost **objektivno procijenjenog** zdravlja i subjektivne kvalitete života je niska i...

...**manja je od**

...povezanosti **samoprocijenjenog** zdravlja i subjektivne kvalitete života, koja je u pravilu visoka.

- Fizičko zdravlje u potpunosti predviđa sadašnju i buduću kvalitetu života

da – ne

- Dobra kvaliteta života ne može biti ostvarena u stanjima fizičke bolesti

da – ne

Stoga se samoprocjena subjektivnog blagostanja (SWB) predlaže kao mjera kvalitete života i u slučajevima bolesnih i zdravih pojedinaca/skupina.

■ Visoka **kvaliteta života vezana za zdravlje** podrazumijeva odsustvo bolesti ili bilo kakvih patoloških stanja.

☞ Visoka **kvaliteta života vezana za zdravlje** *NE* podrazumijeva visoku opću kvalitetu života.

☞ Niti **niska kvaliteta života vezana za zdravlje** podrazumijeva nisku opću kvalitetu života.

- HR nacionalna studija zdravlja:

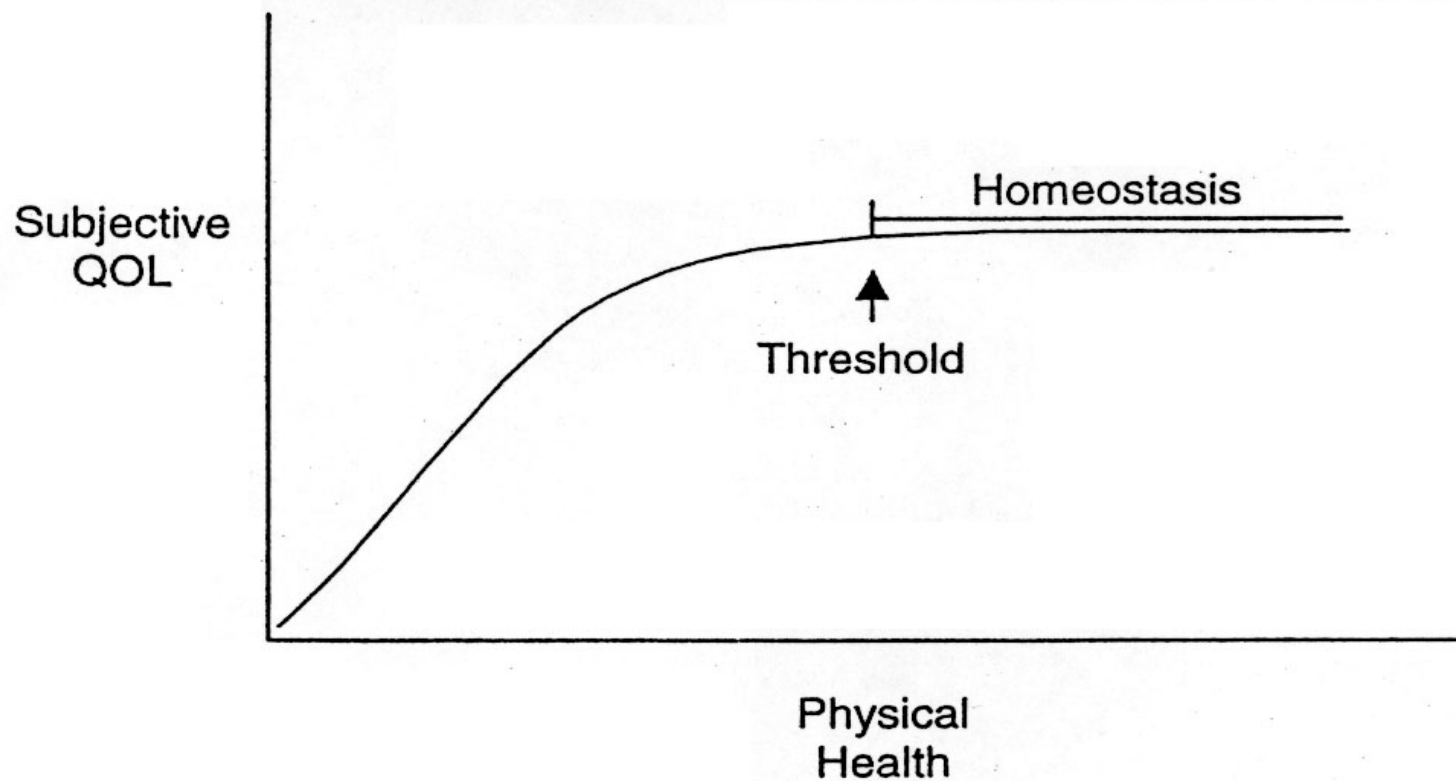
- Prediktori Subjektivne kvalitete života
- Mentalno zdravlje (objašnjava 23% varijance)
- Percepcija općeg zdravlja (objašnjava 2,8 % varijance)

8 dimenzija zdravstvenog statusa (HRQOL) ukupno objašnjava samo 27% varijance SQoL

- SQOL i HRQOL su različiti koncepti različitog sadržaja/značenja
- Mjeriti nezavisno/odvojeno !

Utjecaj bolesti na kvalitetu života

Kvaliteta života i zdravlje

The theoretical relationship between health and subjective QOL.

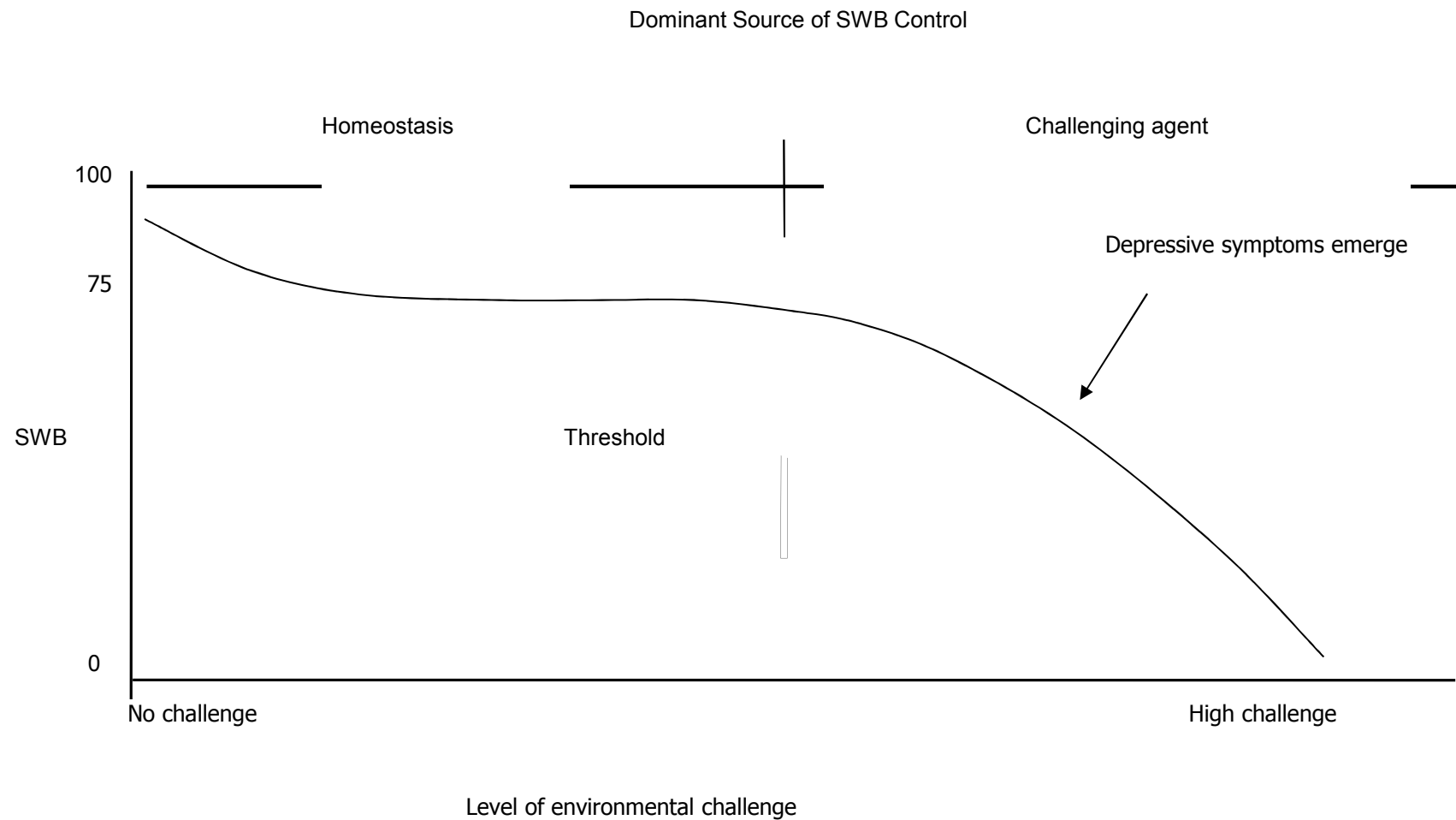
Teorija homeostaze subjektivne kvalitete života (Cummins, 1995)

- Subjektivna kvaliteta života je stabilna i aktivno se kontrolira i održava unutar predvidivog raspona koji se nalazi u području pozitivnih vrijednosti.
- I na populacijskoj i na individualnoj razini.
- Analogno mehanizmu održavanja tjelesne temperature ili krvnog tlaka.

Teorija homeostaze subjektivne kvalitete života (Cummins, 1998)

- Negativan utjecaj može ugroziti homeostazu
- Bolest je jedan od takvih utjecaja
- Ukoliko je negativni utjecaj prejak homeostatisti mehanizam više ne može održati normalnu razinu kvalitete života
- Dolazi do pada kvalitete života

The relationship between negative experience and SWB

Bolest i kvaliteta života

- bolest - vanjski događaj koji negativno utječe na život pojedinca
- utjecaj bolesti na kvalitetu života multidimenzionalan
- utječe u smislu fizičkih simptoma i time limitira funkcioniranje (npr. bolovi)
- prisutni i indirektni efekti (promjene u radnoj sposobnosti, potencijalna izolacija, povećanje ovisnosti o drugima i sl.)

Bolest i kvaliteta života

- ⇒ sve to najčešće dovodi i do promjena u psihičkom stanju pojedinca
- ⇒ može se javiti depresija, anksioznost, osjećaj bespomoćnosti, smanjeno samopuzdanje i osjećaj gubitka kontrole
- ⇒ sve to dovodi do smanjenja subjektivne KŽ

Nalazi iz literature: povezanost depresije i KŽ

Kvaliteta života i bolest...

Povezanost težine bolesti i HRQOL

- Pacijenti sa sezonskom peludnom alergijom
- Simptomi: ...
- Zbog simptoma bitno smanjena kvaliteta života

Povezanost težine bolesti i HRQOL

- Pacijenti koji su operirali maligni melanom
- Pacijenti s većom soc. podrškom imaju veću kvalitetu života, manju anksioznost i depresivnost; neovisno o medicinskim i demografskim varijablama

Povezanost težine bolesti i HRQOL

- Akne
- Manifestacija bolesti važna varijabla
- Adaptacija na bolest ili stanje
- Često visoka anksioznost, depresija kod dugotrajne bolesti
- Smanjena subjektivna kvaliteta života
- Osobine ličnosti imaju važnu ulogu u adaptaciji

Kvaliteta života “njegovatelja”

Posebna skupina – članovi obitelji koji se brinu za kronično bolesnu ili invalidnu osobu

(engl. Caregivers)

Često manja KŽ od oboljeloga odn. onoga kojemu se njega pruža

Npr. bračni partner, roditelj itd.

Psihičke bolesti i kvaliteta života

- Skandinavsko istraživanje na 45 vanbolnička pacijenta: značajna povezanost između samoprocjenjene kvalitete života i samoprocjene depresije, depresivnog kognitivnog seta, ali ne i SWB i klinički utvrđenih simptoma depresije.
- Otvara područje djelovanja psihoterapijom

Istraživanje u SAD:

568 studentice i 504 studenta nižih godina studija

Ispitivana subjektivna KŽ, stres, rizična ponašanja u odnosu na depresivnu simptomatologiju.

Rezultati su pokazali nižu subjektivnu KŽ, veći stres i doživljaj neprivlačnosti kod onih koji su imali izraženiju dep. simptomatologiju.

Samo 2 rizična ponašanja su bila povezana s depresivnom simptomatologijom (pušenje kod djevojaka i upotreba droga kod mladića).

- Uspoređivana sub.KŽ na 3 skupine žena s različitim Dg.
- 42 depresija, 70 alkoholizam, 73 shizofrenija
(u dobi 18-63 god)
- Praćenje nakon 6 mjeseci je pokazalo da skupina s depresijom ima najnižu SKŽ od ispitivanih skupine (nezadovoljstvo životom općenito i na 4 od 8 ispitivanih područja)

U odraslih osoba...

Manifestna depresija → niska sub. KŽ

→ visok rizik za suicid

Tjelesne bolesti

- Psihičko stanje se pokazalo značajnim u objašnjenje subjektivne kvalitete života
- Depresivnost i anksioznost najznačajnije varijable
- Za mnoge tjelesne bolesti – nije sama bolest smanjila KŽ nego psihičko stanje koje ju prati.

- Visoka povezanost subjektivne kvalitete života i subjektivnog doživljaja bolesti
- Važno psihičko stanje bolesnika
- psihička reakcija na bolest, a ne sama bolest

Utjecaj emocija na kvalitetu života i zdravlje

Ako “negativne” emocije negativno utječu na zdravlje, kako utječu “pozitivne” emocije?

- ☞ Blagotvorno, ali ne ljekovito!
- ☞ Smijeh i sreća neće izliječiti, ali mogu pomoći.

A na subjektivnu kvalitetu života?

- ☞ Pozitivno.
- ☞ Jedan su od mehanizama održavanja homeostaze.

Zaključak

- ✓ Negativan utjecaj lošeg zdravlja na kvalitetu života može biti kompenziran odgovarajućom socijalnom podrškom.

Praktična primjena:

- ✓ Grupe podrške, rad s obiteljima npr. kroničnih bolesnika isl.

Buduća istraživanja:

- ✓ Nalaženje kompenzacijskih mehanizama u drugim situacijama smanjene kvalitete života.

☞ Pod pretpostavkom da postoji homeostaza subjektivne kvalitete života, cilj intervencija je kvalitetu života optimalizirati, a ne maksimalizirati.